کوردبوون و کوردایەتیی، چێشتی مجێوری نوخبەی نەژادییەکان-1- … کامیار سابیر

لەو سەردەمەی ئەدەبیاتی پەکەکە و شەخصی ئەجەلان، چەمکی کوردبوونیان لە ئەدەبیاتی سیاسییدا، تەوظیف کردووە، هەندێ نووسەر، ڕۆشنبییر، ئەکادیمیست و بە گشتییش ئەوەی پێیدەگوترێ ژۆرنالیزمی کوردیی، بە کاڵیی و کوڵاویی، ئەم چەمکە دەجۆڵێنن، بە ئەوەی لە کۆنتێکستە سیاسیی، ئەثنیسیتیی، ئەخلاقیی، بایۆلۆژیی، ئەنثرپۆلۆژیی، ئینسانیی، کۆمەڵایەتیی و کولتوورییەکانی بکۆڵنەوە. ئەوەی زۆر جێگەی داخی مەعریفیی و ثەقافییە، کەم□□□ نووسەری نەتەوەیی کە ناتوانن لە تخوبەکانی کوردایەتیی دوورکەونەوە، ناتوانن تەجاوزی ئەم ئایدۆلۆژیایە بکەن، تەنانەت جورئەتیش ناکەن، راستەوخۆ داکۆکیی لە ناسیۆنالیزمی نەژادیی کوردیی بکەن، دێن لە سەنگەری "کوردبوون"ەوە کە خۆ بەخۆ بەشێکە لە ئەثنیسیتیی(العرقیة)، راستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ، داکۆکیی لەم سیستەمە سیاسیی، ئایدۆلۆژیی و ئابوورییەی چەتەکانی کوردایەتیی دەکەن. وێڕای ئەوەی بەردەوامیش پرتەوبۆڵەیانە بەسەر ئەم دەسەڵاتەدا، بە سوڵطانیی! لە قەڵەمی دەدەن و بەردەوام گلەیی و گازەندە دەنووسن، نوشتەی خێر بۆ رائیدەکانی کوردایەتیی دەنووسن، لە چەشنی ئەوەی مەلەفی نەوتی دەست ئەم دزانەی کوردایەتیی، دەبێ شەفاف بێت! هێزی میلیشیایی پێشمەرگە بکرێ بە نیشتمانیی! و نەدەبووایە حەماقەتی ریفراندۆم لەو تەوقیتەدا بکرایە… ئەم زنجییرانە لە موناجات، درێژ دەبنەوە، بەڵام هەرگیز ڕەخنەی جدیی، ریشەیی و فیکرییان لە خودی ئەکتەپێسی ئایدۆلۆژیایەکە(کوردایەتیی)، لە جەوهەری ناسیۆنالیزمی نەژادیی و طائیفیی کوردیی، نە بووە و نە هەیە.

کە دەگوترێ، ناسیۆنالیزمی نەژادیی و طائیفیی، هەر حەماس و تووڕەبوون نییە، هەر غوبن و پەستبوون نییە، هەر قسەی قۆڕی خودنەفرەتیی و جوێنی خۆبەکەمزانیی و قسەی بازاڕیی(گەمژەیی سیاسیی) نییە کە لەم ناسیۆنالیزمە چەتەگەرییەی کوردایەتیی، هەیە، بەڵکو حەقیقەتێکی سیاسیی، ئایدۆلۆژیی، مەذهەبیی و طائیفیی، تێکەڵ بە ماکێکی نەژادیی بووە و بە درێژایی مێژووی دروستبوونی ئەم کوردایەتییە، هەبووە. لەسەردەمی فۆرمەلەبوونی کوردایەتییەوە، پێشتر کوردییەت=الکردیة=الحرکة القومیة الکردیة= کۆپی و پەیست،

دواتر کورداندنی ناسیۆنالیزمی عەرەبیی(العربیة) و نەهجە شەڤینییەکەی عوروبە، بووە، هاوکات ئەم ناسیۆنالیزمە(بە تایبەت ڤەرژنە کوردایەتییەکەی)، توخم، جەوهەر، مەغزە سیاسیی و کولتوورییەکەی، طائیفیی بووە. چۆن طائیفیی بووە؟ چەندیین سەکتی گەورەی کۆمەڵایەتیی، دیینیی و کولتووریی کۆمەڵگەی کوردیی لە خۆ نەگرتووە، بە تایبەتیی کوردە شیعە و کوردە عەلەوییەکان، هەروەها کوردە ئێزیدیی، کاکەیی و...تاد، هەڵاوێر کراون. لە هەموو مێژووی کوردایەتییدا، هەرگیز ئەم ناسیۆنالیزمە نەژادییە طائیفییە، نەیتوانیوە، بچێتە ناو کوردە شیعە و کوردە عەلەوییی و ئێزیدییەکانەوە و سنووری سەکت و کۆڵتە کۆمەڵایەتیی، کولتووریی و دیینییەکانی تری کۆمەڵگەی بەرییینی کوردیی، ببەزێنێت. ئەمسەر تا ئەوسەر، لە ناسیۆنالیزمی موکریانیی، بابانیی و بنەماڵەی بارزانیی و حیزبە پرۆکسییەکانیاندا، حەوجە بووە.

ئۆجەلان، هەروەکو چۆن یەکەم سیاسیی کوردە کە تەوظیفی کوردبوونی کردووە لە کۆنتێکستی سیاسییدا؟ هاوکات یەکەمیین سیاسیی کوردیشە، بەو پانوپۆڕییەی لەسەر دەمامکی نەقشبەندیی کوردایەتیی وسوننییبوونی کوردایەتیی و ناسیۆنالیزمی طەریقەتیی-کوردیی، ڕەخنەی هەمەجۆری هەبووە. ئەو، هەر جارەی بەشێوەیەک وەصفی کوردایەتیی دەکات، جارێک بە دەمامک لەسەری نەقشبەندیی(لا ٤٠٨، بەرگریکردن لە گەلێک، ئۆجەلان)، جارێک بە حەلیفی سیاسەتە ئیخوانییە- پانتورکییە تانسۆچیلەرییە- ئەردۆغانییەکە وەصفی دەکات کە بارزانیی و تاڵەبانییشی تێدا تەوظیف کردووە بە لێدان لە پەکەکە(لا ٤٠٩)، جارێکی تریش بە کوردایەتیی سوننیی فاشیل کە بە خیانەتکاریی لە دایک بووە، وەصف دەکات(لای ٢٣٤) کە ویستوویانە بە حیسابی خۆیان، لە ڕێگەی کوردایەتییەوە، بەرخۆدان لە "مانەوەی هێزی کورد" (لا ١٥٣) بکەن. ئەمەی دواتر تەعبیرە لە چەمکی کوردبوون(وەرگێڕانی کتێبەکە، بەرگریکردن لەگەلێک، هەڵەی میثۆدیی، سیاسیی، زمانیی و فیکریی، زۆری تێدایە، بە واتایەکی تر، زۆرجار کوردایەتیی و کوردبوون تێکەڵ کراون، بەهۆی هەڵەی وەرگێڕانەوە).

هاوکات، باسی ئەوە زۆر دەکات کە ناسیۆنالیزمی طەریقەتیی-نەقشبەندیی-سوننیی کە سەرجەمیان ئیستیدلالی طائیفییبوونی کوردایەتییە، چۆن هاوکاریی عوثمانییەکانیان کردووە لە قەتڵوعامی ئەرمەنەکان، ئێزیدییەکان، عەلەوییەکان و تەنانەت کوردەکانیش(ئەو کوردانەی سوننە مەذهەب، نەبوونە)؟ بەدەرلەوەی چەمکی ناسیۆنالیزم

لە ناو کورددا، چەمکەکی مۆدێرنە و لە لە کۆتایی نیوەی یەکەمی قەرنی رابردووەوە بە کەموکورتییەوە فۆرمەڵە بووە، بەڵام لەسەرەتای دروستبوونی کوردایەتییەوە، تێکەڵەیەکە لە ناسیۆنالیزمەکی مەذهەبیی-طەریقەتیی و بەتایبەتییش نەقشبەندیی، ئەمانەیش لە کۆنتێکستە سیاسیی و کۆمەڵایەتیی و ئەنثرۆپۆڵۆژییەکەیدا، هاوکات لە ستاندەردە ئەکادیمیی و مەعریفە سیاسییەکەی ناسیۆنالیزمدا، جگە لە ناسیۆنالیزمەکی طائیفیی، شتێکی تر نییە.

بە بەراوردکاریی ئەوانەی کوردبوون و کوردایەتیی، تێکەڵ دەکەن، پێویستە رای ئەجەلان ئاماژەی پێ بدرێ لەسەر کوردایەتیی، چونکە ئەو یەکەمین سیاسیی کوردە کە کوردبوونی وەکو چەمکێکی سیاسیی، فۆرمەلە کردووە. ئەو لەسەر کوردایەتیی دەڵێ "ئەو خیانەت و بێ شەرەفیی و ڕەزالەتەی کە بە ناوی کوردایەتییەوە ئەنجام دراون، مرۆڤ ناتوانێت لە هیچ جوڵانەوەیەکی نیشتمانیی گەلاندا بیبیینێ." عەبدوڵا ئەجەلان، هەڵبژاردە: ل٢٣، گومانی تێدا نییە ئەوەندەی کوردایەتیی و ناسیۆنالیزمە نەژادیی و طائیفییەکەی کورد، خەریکی عەمالەتی ئیقلیمیی(پێشمەرگایەتیی) بووە، بە هەمان ئەندازەش، وەعی سیاسیی کادیرەکانی خۆیشی، لە جەهلەکی قووڵدا، پەنا داوە. ئەوانەی لە دەرەوەی ریزەکانی کوردایەتییش، خیانەتیان کردبێت، ئێستا دەیانەوێت، لە ناو موئەسەسەی خیانەتی کوردایەتییدا، بەرائەتی خۆیان، بەیان بکەن. نموونەیەک لەسەر ئەرضیی واقیع بهێنرێتەوە، باشتر مەسەلەکە روونتر دەبێتەوە. ئەمەی کورد، لە کوردستانی عێراقدا، زۆر کەسمان هەیە دەستیان لەگەڵ دامودەسگاکانی حکومەتی بەعثدا تێکەڵ کردبوو، بە ئەوەی ئەو لەکەیەیان لە ببێتەوە، دێن فاشییانە داکۆکیی لە کوردایەتیی دەکەن، دژی عەرەب و شیعە و حکومەتەکانی دوای کەوتنی صەدام حوسێن، دەوەستنەوە. هەندێکی ترمان هەیە، مەلەفی دەست تێکەڵکردنەکانیان ئەوەندە قورس بووە، خۆیان بە پەکەکەدا هەڵواسیوە و لە سەنگەری پەکەکەوە، فاشیزمی نەتەوەیی، هەڵدەهێننەوە، بۆ خۆیاڵی خۆیان لە حەمامەکەی کوردایەتیی پەکەکەدا، غوسڵی سیاسیی خۆیان، باشتر دەردەکەن.

ئەم بەعثییە دەرینانە، بە ئەوەی مەلەفی شەرمەزاریی خۆیان(لە رووی نەتەوەیی و نەژادییەوە) قەرەبوو بکەنەوە، دێن داکۆکیی لە نەهجە فاشییەکەی کوردایەتیی دەکەن. بۆ نموونە، پێیانوایە ئەمەی کورد دەبووایە لە حەویجە، ماڵ و منداڵی عەرەبمان لەگەڵ زەوییدا تەخت بکردایە. هاوکات ،بە ئەوەی میثۆدێکی پانکوردییش بدەن بە

داکۆکیکردنەکانیان لە کوردەکانی سوریا، لە هەمبەر داگیرکارییەکانی تورکیادا (دەرهەق بە عەفرین)، داوای ئەوە دەکەن ژن و زارۆکی تورکەکان، وەکو کارە کەرپە سەربڕین! چۆن تورکیا و عەرەبە شۆڤینییەکان، ژان دەخەنە دڵی دایکان و باوکانی ئەمەی کوردەوە، ئەمەی کوردیش هەمان نەهجی فاشیانەی ئەو دوو جۆرە ناسیۆنالیزمە(عەرەبیی و تورکیی) بگرینە بەر؟ لە بەرامبەریشدا، ئەکادیمیستمان هەیە دەیان نەوطی شەجاعەی قائیدەکانی کوردایەتیی (بە تایبەتییش باوکی هەژاران) لە رابردوودا هەبووە، ماوەیەکی زۆریشە بە سوڵطانیی و چەتەگەریی، ئەژماردیان دەکات، بە زمانی ئەکادیمیستی جوولەکە- هانا ئارێنتەوە، پێیوایە، چۆن ئەردۆغانی نەهج فاشیی، هێرشمان دەکاتە سەر، بەس لە بەرئەوەی کوردین! ئەمەش دەبێت بە هەمان نەهجی کوردبوون! داکۆکیی لە خۆمان بکەین؟

کوردبوون، لێرەدا، مەغزا سیاسیی و ئایدیۆلۆژییەکەی، ئەثنیستییە(نەژادییە)، دەی ئەمە ئەگەر فاشیزمی کوردایەتیی نەبێت لە بەرامبەر فاشیزمی تورکیی و ناسیۆنالیزمە دیینییە(طەریقەتییە-ئیخوانییە) کەی ئەردۆغاندا، چیی تر دەگەیەنێت؟ ئەردۆغان و تورکیا، کاتێ هێزە عەسکەریی و موخابەراتییەکانیان، هێرش دەکەنە سەر کوردستانی عێراق، بە ناسیۆنالیزمی تورکیی-دیینیی قاندراون، ئەم ناسیۆنالیزمە رقی لە هەموو نەژاد و نەتەوە و دیین و مەذهەبەکی ترە(جگە لە مەذهەبی سوننیی-ئیخوانیی)، پەکەکە خۆی کە یەکەمین قوربانیی ئەم هێرشانەیە و وەکو یەکەمین بەربەست لە بەرامبەر ئەم ناسیۆنالیزمە تورکیی و دیینییەی سوپاکەی ئەردۆغاندا، راوەستاوە، ناچێ پەنا بە فاشیزمی کوردیی بەرێت، ناچێت بانگەوازی ئەوە بکات ئەوان وەکو کورد، هێرشمان دەکەنە سەر و ئەمەش دەبێ وەکو کورد، دیفاع لە خۆمان بکەین! چونکە پەکەکە عەقڵیی سیاسیی زۆر لەم ئەکادیمیستە پانکوردیی و نەتەوەیی و نەژادییانەی کورد بەرینترە، ئەو دەزانێ هەزاران تورک، عەرەب، نەتەوە و نەژادی تر لە ریزەکانی ئەودا(بە تایبەتیی لە ناو کوردەکانی سوریادا) لەگەڵ کوردەکاندا لە یەک سەنگەردان، دژی فاشیزمە ئەردۆغانییەکەن؟ دەزانێ چەند لە باری سیاسییەوە لەسەری دەکەوێ ئەگەر شەڕێ پەکەکە و تورکیا، بکات بە شەڕی کورد و تورک؟ کەچیی ئەکادیمیستە عوقەلاکانی ئەمە لە هەندەرانەوە، رێک پێمان دەڵێن، ئەوان(تێرۆری دەوڵەتیی-تورکیا) چۆن لەسەر کوردبوون! دەمانکوژن و قڕمان دەکەن، ئەمەیش بە هەمان شێوە، لە رێگەی ثیۆرییەکانی ئارێنتەوە، دەبێ قڕیان بکەین، دەست لە تورکبوونی هیچ کەسێک نەپارێزین و ناسیۆنالیزم، بە ناسیۆنالیزم، وەڵام بدەینەوە.

بە باوەڕی من، بەعثییە دێرینەکان و موهەییجەکانی کوردایەتیی، زۆر صادیقانەترن لەگەڵ نەهجی کوردایەتییەکەی خۆیاندا، تا بە ئەکادیمیستە خوێندەوارەکانی ئێمە، دەگات. ئەوان راست و رەوان، تەواوی گەندوگووی کوردایەتیی دەهێننە دەرەوە و دەڵێن حەقیقەتی فاشیزمی کوردایەتیی ئێمەیە و بە وەستاندنی فاشیزمی عوروبیی و فاشیزمی تورکیی، پێویستە فاشیزمی کوردایەتیی بەگەڕ، بخەین. لە بەرامبەردا، نووسەرانی ئەکادیمیستی! ئێمە(ئەوەندە نەرجسیین، بست بست باڵا دەکەن کە پێیان دەگوترێ ئەکادیمسیت!)، پێیان شەرمە ناوی کوردایەتیی بهێنن، خۆیان دەبوێرن لە ناوهێنانی، پێیان عارە داکۆکیی راستەخۆ لە ناسیۆنالیزمی چەتەگەریی ئابووریی بکەن، پێیان خەجاڵەتییە ببن بە حامیی ناسیۆنالیزمی نەژادیی-کوردیی-طائیفیی، بەڵام دێن لە بن بنچکی کوردبوونەوە، لە پێنای ئێثنیسیتیی کورد و کوردبوونەوە، لە راستییدا هەر هەڵەژی نەژادییە، یان لە فەنتازیای سیاسیی خۆیاندا لە ژێر ناوەکی جوانترەوە(کوردبوون)، هەمان داکۆکیی لە ناسیۆنالیزمی کوردیی و لە ڤەرژنی کوردایەتیی- نەژادیی و نەهجە فاشیانەکەی دەکەن کە موهەییجە رەیعخەرەکانی کوردایەتیی، بە ئاشکرا، دەیکەن. هەر ئێمەش کە رەخنەگرە موحتەرەمەکانی ئەم دەسەڵاتە لەگەڵ رەیعخەر و پیاوەکانی ماڵی بارزانییدا، دەتوانرێ، ناوەکانیان لە ئەلفەوە بۆ یای، رییز بکرێن، چونکە ناوەڕۆکی بۆچوونەکانی هەردوولایان، داکۆکییکردنە لە قەوارەی دزەکانی کوردایەتیی و عەمالەتە ئیقلیمییەکانی ئەم ناسیۆنالیزمە نەژادییە طائیفییەی کوردایەتیی.

پێشتر گوتومە بە مانا ئەنتیلێکچوواڵییەکەی، ئێمەی کورد، رۆشنبیرمان نییە، بەڵام لەبەر ئەوەی بە خۆیان دەڵێن، رۆشنبیر و ئەکادیمسیت، ئەوە هەر بەو شێوەیە، مامەڵەیان لەگەڵ دەکەین. ئەم جۆرە ئەکادیمیست، نووسەر و رۆشنبیرانە، دەزانن لە ماوەی دەیە و نیویی رابردوودا، حەشرەک بە کوردایەتیی کراوە لە لایەن دەیان و صەدان گەنجی کوردستانەوە کە ئیتر نەک هەر رووی مەجلیسی نەماوە، بەڵکو عارێکی فیکریی و سیاسیی گەورەشە، مرۆڤ باس لە فیکر بکات، بەت کوردایەتیی بخاتە جوملەوە بە دەربڕینی ئیحساساتە نەتەوەیی، نەژادیی و طائیفییەکانی، بە ئەوەی خۆیان لە کوردایەتیی، بدزنەوە، دێن چەمکی" کوردبوون" لەگەڵ کوردایەتییدا ئاڵوگۆڕ دەکەن و لە رێگەی ئەم چەمکەوە، غەریزە ئایدیۆلۆژییەکانیان، خاڵیی دەکەنەوە. راستە ئۆجەلانیش، لە کتێبی بەرگرییکردن لەگەلێک، نەیتوانیوە ئەم دوو چەمکە تێکەڵ نەکات، بەڵام لەو باوەڕەدام، هەڵەکان لە وەرگێڕەکانەوەیە، چونکە ئەوانەی تورکیی دەزانن، یان ئەو

نووسیینان□ی ب□ ع□ر□بیی و ئینگلیزیی، و□رگ□□دراون، ل□گ□□ د□ق□ کوردیی□کاندا(کرمانجیی ناو□□است)، ز□ر جیاوازییان، ه□ی□.

ئ□م□ی س□ر□و□، ب□شی ی□ک□م□ و در□ژ□ی ه□ی□...